

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
د فرهنگ د پوهنې وزارت
د کورنيو د پوهنې ادارت

MS WindowW Note

د پوهنې وزارت سره ثبت 1125

د تریزو ضياء العلوم

خصوصي عالي لېسه

صاف چاپېريال

مجهز کمپيوټر لېب

مجهز ساينس لېب

Ketabton.com

(شاگرد نوم)
ترتيب کونکی: نورولي قربان
لړۍ: 0778288863 — 0700858266
Noorwalli.qourban@Gmail.com: Gmail
Noorwalli Qourban: Facebook

Qurban photo copy

سریزه

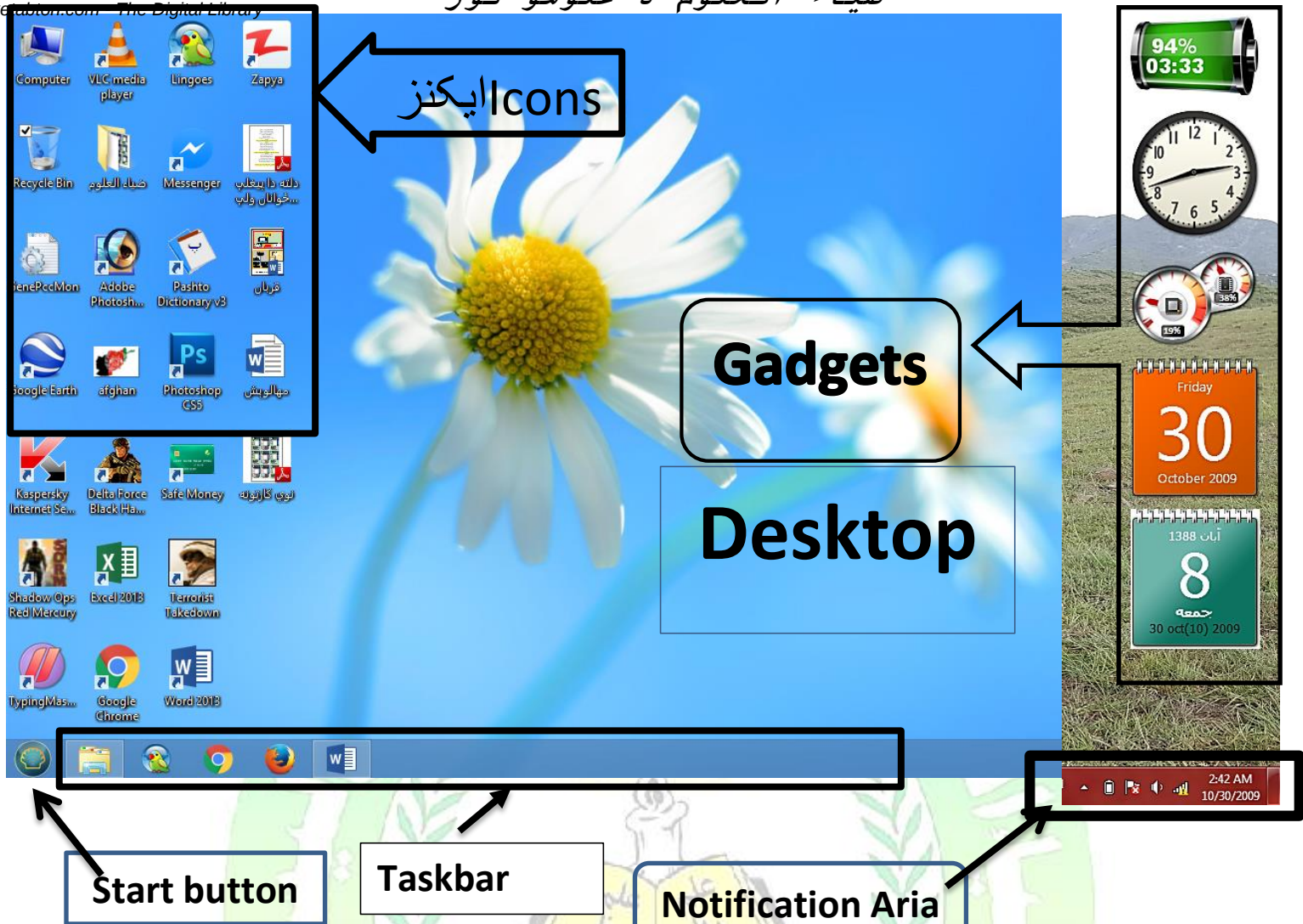
د لوی او ښوونکي څښتن په سپیڅلي نامه: لکه څرنگه چې موجوده پیری د تکنالوژی پر مټ بسيا ده، د تکنالوژی زده کړه د موجوده بشر لازمه او اساسي اړتیا ده. یو د تکنالوژی له وسایلو څخه کمپیوټر ده چې په ټولو خصوصي مکاتبو کې د یوه مضمون په صفت تدریسيزي او کمپیوټر د زده کړې لپاره مسلسلې مطالعې ته اړتیا ده که په کمپیوټر باندې پرله پسې عملي کار ونه شي ډېر زر له حافظې څخه خارجيږي (هیریري). نو داچې اکثره شاگردان په کورونو کې خپل کمپیوټر نه لري او په امتحان کې کومه داسې لاره نه لري ترڅو دوی امتحان ته ځان آماده کړي نو د دې لپاره هر استاد ډول ډول میتودونه کاروي ترڅو شاگردانو ته د خپل یوه سالمه لاره پیدا کړي. نو ما هم د یوه استاد په صفت دا ستونزه درک کړي او خپلو شاگردانو ته مې د (MS Window) پروگرام یو وړوکی شان چپټر د دریم څخه تر پنځم ټولگي پورې شاگردانو ته تیار کړی ده ترڅو راتلونکي امتحان ته د دې چپټر له لارې مطالعه وکړي. په دې چپټر کې ما ترخپلې وسې پورې کوشش کړیده چې هر یو کمانډ په ډېر ساده لهجه تشریح کړم د لا اسانتیا په خاطر مې د چپټر په هر مخ کې د کمانډ عکس او لاندې مې ورته یو وړوکی تعریف لیکلی ده او بل مخ په تشه صفحه کې باید شاگردان له ځانه ډېره تشریحات ولیکي.

د لوړو ټولگیو شاگردانو ته مې بیا د (ms Word, MS excel) Window learning جوړ کړیده ترڅو په کور کې ترې استفاده وکړي.

دا چې انسان نیمګړی ده زما په لیکنه کې به ختما نیمګړتیاوې موجودې وي ستاسو نیوکو او انتقادونو ته سترګې په لار یم.

په پښتانه مینه نورولي قربان

0700858266

Gadgets

Desktop

Start button

Taskbar

Notification Area

Icons: د هر پروگرام شکل ته ايکنه وايي.

Gadgets: د کمپيوټر تنظيموونکي برخې لکه ساعت، جنټري او داسې نورو برخو ته وايي.

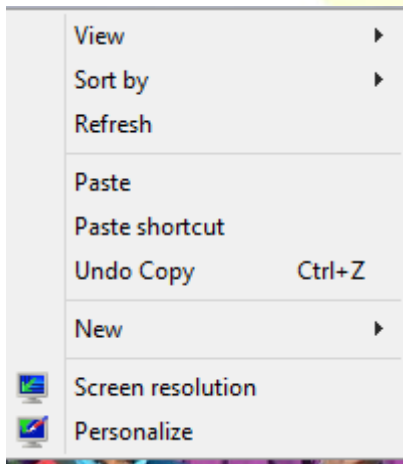
Start menu: د ستارټ بټن وړلو وروسته چې کله ستارټ مينو خلاصه شي نو د هغې له لارې موږ

کولای شو چې هر ډول پروگرام (Software) خلاص کړو. Desktop:

د کمپيوټر هغه برخه ده چې هلته ټولې ايکنې پرته وي او يا چې په background کوم تصوير بنکاري همدا د ډسکټاپ ساخه ده.

Pop up menu د بني کليک کولو وروسته په ډسکټاپ باندې يو ليست بنکاره کيږي چې د هغې په وسيله د ډسکټاپ ايکنو يا شکلونو ترتيبات کيږي.

Personalize په مدد کولی شو چې د ډسکټاپ Desktop ته تصويرونه او رنگونه بدل کړو.

د کمپیوټر پیژندنه او تاریخچه

کمپیوټر د لاتیني ژبې د compute له کلمې څخه اخیستل شویده چې مانا یې محاسبه (شمیرنه ده) کله چې (R) ور جمع شي نوبیا محاسبه کوونکي (شمیرونکي) په مانا ده یا کمپیوټر یو ډیجیټل برقي ماشین ده چې سخت او مشکل کارونه په لنډ وخت کې ترسره کوي

یا: کمپیوټر هغه بریښناييز ماشین دی چې پروگرام منونکی وی او منطقي اوریاضیکي اجرات تر سره کوي.

د لومړي ځل لپاره کمپیوټر په (1942م) کال کې د یو امریکایي عالم الاتاسوټ بري لخواه د امریکا په هاردوارډ پوهنتون کې اختراع اوجور شوو.

په (1960م) کال کې یو لوی کمپیوټر جوړ شو چې دیوې کوتي په اندازه وو او په یو وخت کې ورته ډېر کار کوونکي ورته په کار وو.

اولین کوچنی کمپیوټر (personal computer) چې (PC) په نامه یادېږي په 1979م کال کې جوړ شو.

او وروسته کمپیوټر ته د کمپیوټر نوم د چین هیواد له خوا ورکړل شو

کمپیوټر دوي ۲ برخو ویشل شوی ده چې یوې برخې ته یې Software وایي. سافټویر د کمپیوټر هغه برخه ده چې په سترگو لیدل کېږي خو لمس کېږي نه یا ټول هغه پروگرامونه چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کېږي سافټویر په نامه یادېږي لکه: Microsoft office, zappa, vlc, etc

چې بلې برخې ته یې Hardware (سخته الې چې ورته په پښتو ژبه کې ورته وایي) چې عبارت دي له Mouse, keyboard, CPU, monitore, printer, loud speaker

کمپیوټر له څلورو اصلی واحدونو (برخو) څخه جوړ شوی دی ۱: موس Mouse ۲: کیبورډ Keyboard: ۳: مانیتور Monitor ۴: CPU

1: Mouse: - یامورک هغه اله ده چې د کمپیوټر د چالانیدو څخه وروسته د کار د شروع حای د همدې الې په وسیله ټاکل کېږي.

Keyboard 2: یا لیک دره: دا د کمپیوټر هغه برخه ده چې په دې د هرې ژبې الفبا موجوده ده او د همدې لیکدرې په واسطه هر ډول عملي ترسره کيږي کیبورډ بټنې په درو برخو ویشل شوی دي .

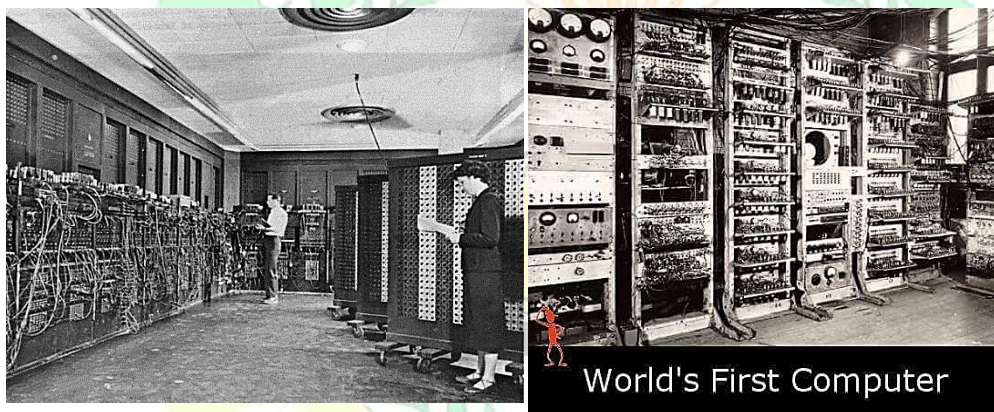
الف: د عددونو او الفبا بټنې .

ب: د لیک نښو او علامو بټنې.

ج: خاص بټنې چې په دې بټنو کې وظیفوي ، قلفوونکي او نوري بټنې شاملې دي.

Monitor 3: منیتور: د تلویزون په څیر یوه پرده ده او هغه عملي چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کيږي د منیتور د شیشه یا پرده باندې لیدل کيږي.

کله که بل سکرین یا پروجکتور د کمپیوټر سر وصل کوو نو د کیبورډ څخه (Start+p) بټن وهو بیا به موږ ته یوه مینو ښکاره شي په هغه کې (duplicate) باندې کلیک کوو نو کمپیوټر به د سکرین سره وصل شي.

World's First Computer

مورک Mouse

لومړی کمپیوټر

Keyboard لیک دره

پرینتر Printer

loud speaker لودسپیکر

لیدونی Monitor

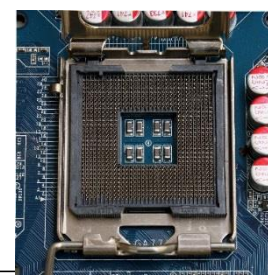
USB فلش

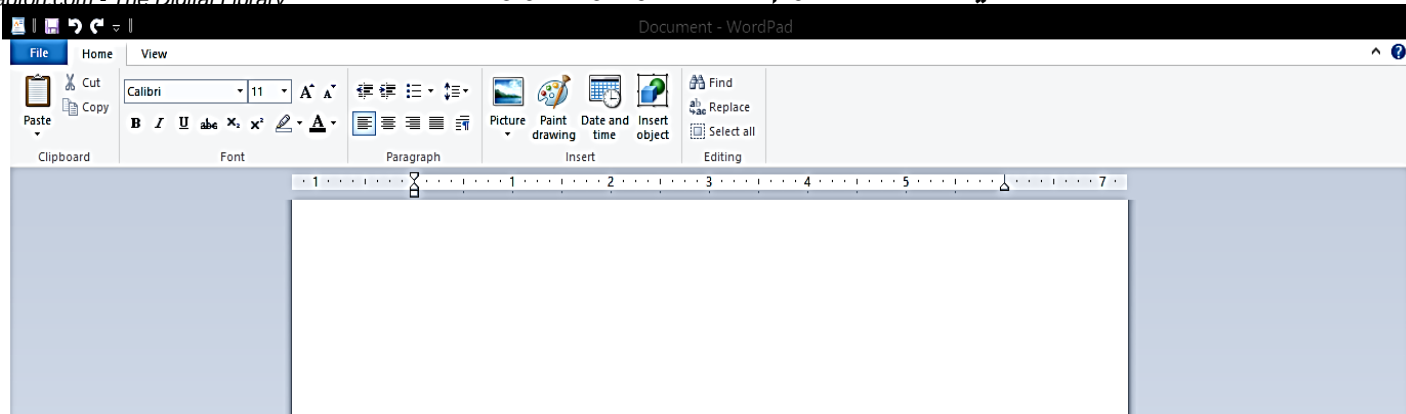

سکینر

(CPU) central processing unit

Word pad: پروگرام د وینډو له اساسي پروگرامونو څخه ده چې د لیکنې لپاره استعمالیږي

د Word pad وورډ پډ پروگرام د خلاصولو طریقه لومړۍ په ستارټ بټن باندې کلیک کوو او په search box ورته (Word pad) لیکو او وروسته انټر بټن وهو

Cut: په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه وړو په لومړي ځای کې به نه پاتې کیږي او بل ځای ته به مکمله ځي. (ctr+x)

Copy: په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه وړو په لومړي ځای کې به هم پاتې کیږي او بل ځای ته هم ځي. (Ctrl+C)

Paste: په وسیله هغه لیکنه چې موږ د CUT, Copy له لارې راخیستي وي هغه پرې اچولی شو (Ctrl+V)

Bold (B): په وسیله کولای شو چې لیکنه لږه غاټه کړو. (Ctrl+B)

Italic (I): په مرسته کولای شو چې لیکل لږ څه کاره یا مات کړو. (Ctrl+I)

Under line: په وسیله کولای شو چې د لیکنې لاندې یو لیکه واچوو. (Ctrl+U)

Picture: په وسیله کولای شو چې یو تصویر راواخلو. ۱۳۹۳

Paint drawing: په وسیله کولای شو چې د فینټ پروگرام څخه وورډ پټ پروگرام ته رسمونه راولو.

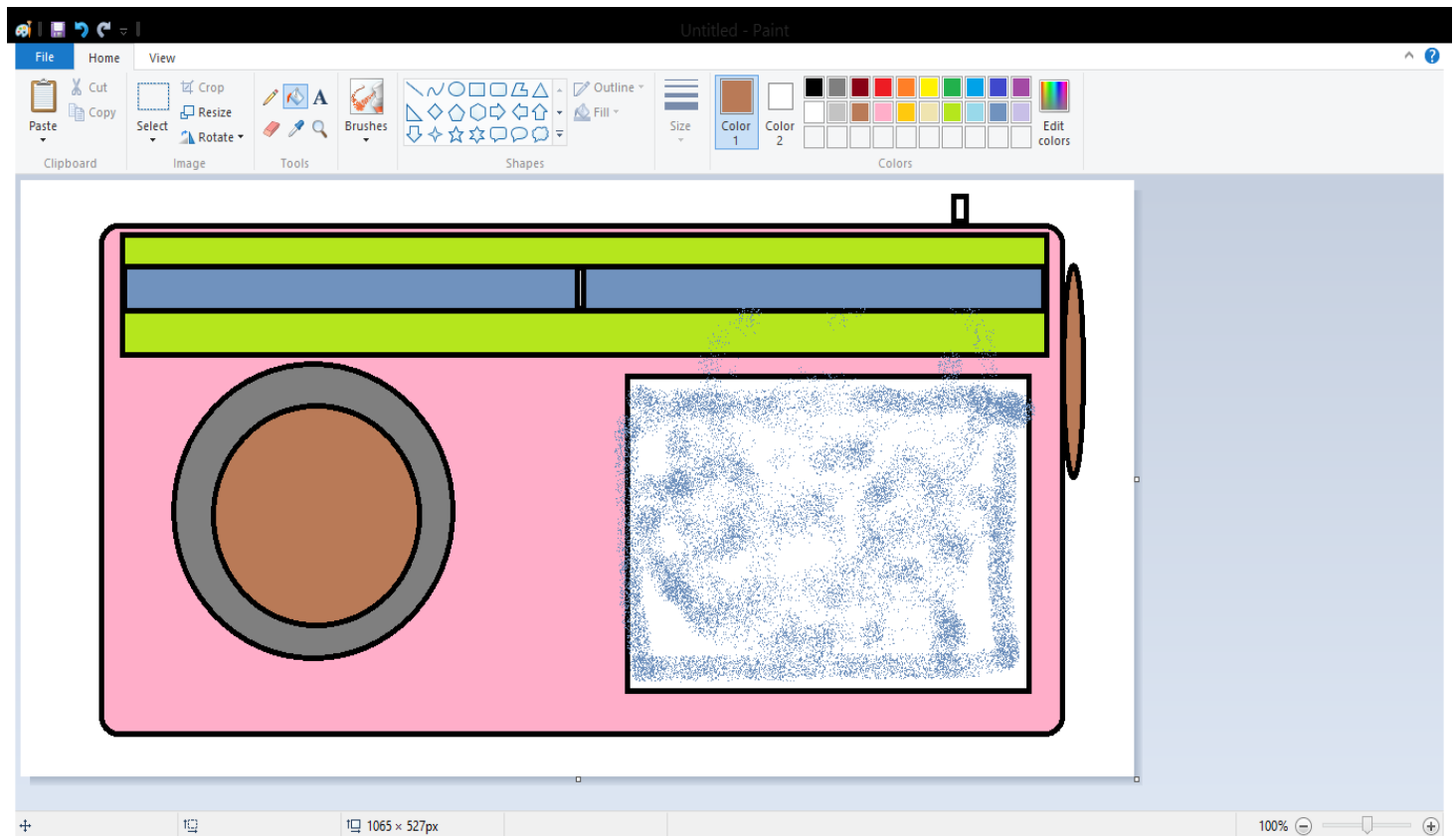
Date and time: په وسیله کولای شو چې تاریخ او وخت ولیکو.

Insert object: په مدد کولای شو چې د بل پروگرام څخه وورډ پډ پروگرام ته د هغې پروگرام څخه یو څه راولوو.

Find: په وسیله کولای شو چې په خپله لیکنه کې نومونه او لغاتونه پیدا او ولټوو. (Ctrl+F)

Replace: په مرسته کولای شو چې په خپله لیکنه کې نومونه، لغانونه په نورو نومونو بدل کړو.

Select all: په مرسته کولای شو چې ټوله لیکنه انتخاب کړو. (Ctrl+A)

Paint: پروگرام د وینډو له اساسي پروگرامونو څخه ده چې د رسمونو، رنگمالي او ډیزاین لپاره استعمالیږي

د Paint پینټ پروگرام د خلاصولو طریقه لومړی په ستارټ بټن باندې کلیک کوو او په search box

کې ورته (paint) لیکو او وروسته انټر بټن وهو.

select په مدد کولای شو چې یوه مخصوصه ساخه انتخاب کړو

Crop په مدد کولای شو چې کوم ځای موپه کار وي هغه دځان لپاره پرې کړو یا یی crop کړو.

Resize په واسطه کولای شو چې دیوه عکس یا د شکل اندازه کمه یا زیاته کړو.

Rotate په مدد کولای شو چې موریو عکس یا هم یو تصویرد درجو په اندازه یو بل حواته کور کړو.

Pencil په مدد کولای شو چې مور د خپلې خوبنې لیکنه یا هم امضا وکړو خو هغه دپینسل په واسطه.

Eraser په واسطه کولاسی شو چې که په یو شکل یا په یو عکس کې مو غلطی کړي وي هغه صفا کړو او له سره یی سم کړو

Fill with color په مدد کولای شو چې موږ یو عکس یا شکل ته رنگ ورکړو یعنې له رنگه یی ډک کړو

Color picker که چېرې دیوه تصویر یا کوم بل څه رنگ موږ خوښ شي نو ددې کمانډ په واسطه سره یی کولای شو چې په خپل عکس باندې یی افلاى کړو

Text په مدد کولای شو چې په دننه شیف یا عکس کې دخپل ځان لپاره دلیکنې لپاره یو text خلاص کړو یعنې په شکل کې لیکنه کولای شو

Magnifier په مدد کولای شو چې یوه مخصوصه ساخه دځان لپاره رانږدې کړو

Brush په مدد کولای شو چې په مختلفو بروشونو سره لیکنه وکړو.

Outline shape په واسطه کولای شو چې د عکس یا کوم بل شیف دڅنډو ساخه منظمه کړو یا یی ترتیب کړو

Fill په مدد کولای شو چې مختلفو شیفونو یا عکسونو ته رنگ ورکړو.

Size په مدد کولای شو چې د برش لپاره دپراخوالي اندازه وټاکو،

Edit color په مدد کولای شو چې رنگونو کې تغیرات راولو.

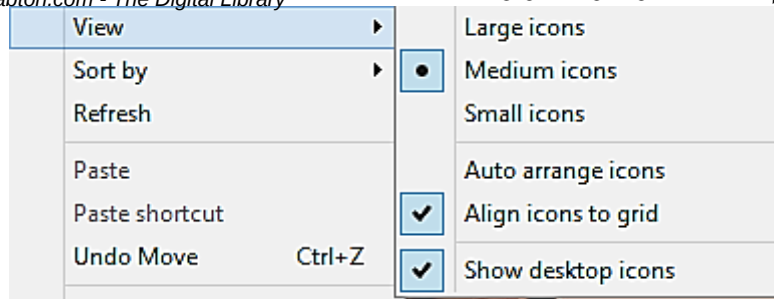
Zoom in په مدد کولای شو چې لیکنه نږدې یا عاټه کړو

Zoom out په مدد کولای شو چې لیکنه لیرې (وریا) کړو

Ruler خط کش راته وښایه یا یی بند کړو

Save: یو فایل په یوه ځای کې ثبتولی شو

Save as: باندې یو فایل په مختلفو ځایونو کې په مختلفو نومونو باندې ثبتولی شو.

Large Icons

دلا رج ایکنز په واسطه مور د ډیسک تاپ پر مخ ټولې ایکنې عتولی شو.

Medium Icons

په واسطه مور د ډیسک تاپ پر مخ ایکنز منځ میل کولی شو یعنې نه به ډېر عات وي او نه به ډیر کوچني وي

Small icons

د دې په مرسته کولای شو چې په ډیسکتاپ باندې شکلونه کوچني کړو.

Auto arrange icons

په دې که علامه واچوو نو بیا مور نه شو کولای چې ایکنې له یو ځای څخه بل ځای ته یوسو او که چیرته ایکنې په ډیسکتاپ باندې کډوډي (عیرې منظمې) وي نو په دې کې چې علامه واچوو ټولې به په خپله منظمې شي.

Align icons to Grid

په دې که علامه واچوو نو بیا ایکنې به له یو ځای څخه بل ځای ته ځي خو له لین څخه به نه ووځي.

Show Desktop icons

که چیرې په دې کې علامه لگیدلي وي نو په د سکتاپ به ایکنې ښکاري او که علامه نه وي نو ایکنې به ورکې (پټې) وي.

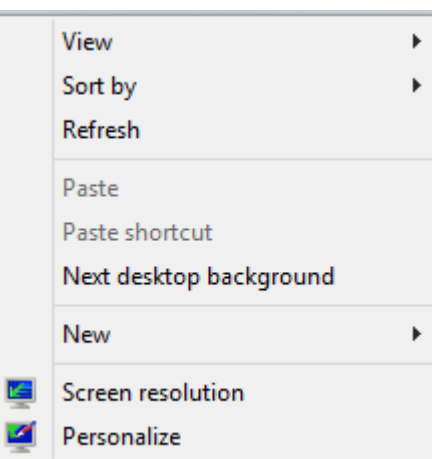
Sort by

د دې په واسطه کولای شو چې ایکنې د الفبا په ترتیب منظمې کړو.

Refresh

په دې باندې کمپیوټر تازه کیري که کله کمپیوټر کمزوری کیدو نو دا کمانډ یو څو ځله وهو شارټ کټ یې F5 بټن ده.

که موږ یو فایل، ویدیو، تصویر یا هر څه چې لیرو نو که کټ باندې یې وړو نو په لومړي ځای کې به نه پاتې کیږي او بل ځای ته به په مکمل ډول ځي که غواړو چې په دواړو ځایونو کې د پاتې شي نو بیا COPY باندې کلیک کوو .

PASTE

د کټ کاپي نتيجې ته فیست وایي یانې که موږ کاپي یا کټ راخیستي وي نو کوم ځای ته یې چې وړو نو Paste باندې کلیک کوو

Screen Resolution

په دې باندې د کمپیوټر مانیتور (سکرین) ترتیبولی شو اندازه یې پرې عاتوو با یې پرې کوچنی کوو لیکل اندازه پرې منظمه کولای شو.

Personalize

Windows

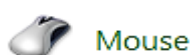
ویندو ته ځکه ویندو ویل کیږي چې په هغه کې هرڅه دیوه کرکي په شکل خلاصیږي

:د کمپیوټر هغه برخه چې هلته ایکنز، گیدگیتس icons, gadgets پراته او یا چې په سکرین باندې عکس Disk Top ثبت وي.

Mouse pointer یا Coarser

د موس شکل یا هغه نښه چې کار پرې کوو د کرسر په نوم یادېږي.

Scheme: په مرسته کولای شو چې د کرسر شکل بدل کړو

Snap to

کله چې په دې کې علامه واچوو نو که کوم شی delete کوو یا یې save کوو نو د yes NO بکسې ته به کرسر په خپله توپ اچوي

Hide pointer while Typing

که چېرې په دې افشن کې علامه واچوو نو کله چې په کمپیوټر ټایپینگ کوو نو کارسر به په خپله ورکيږي.

Display pointer Trails: په دې کې علامه یا چیک مارک ولگوو نو د موس کرسر پسې به د ستایل لپاره اوږده لکۍ جوړیږي.

Show location of pointer when I press C T R key

که چیرې په دې افشن کې علامه واچوو نو چې کله کرسر رانه ورک شي نوچې کنټرول بټن ووهو کرسر به خپله راته اشاره کوي (ځان به درته ښايي)

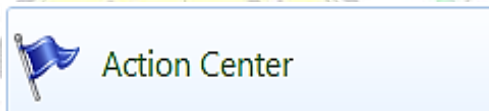
کله که وغواړو چې کمپیوټر د سکرین یا پروجکتور سره وصل کړو نو د کیبورډ څخه ستارټ بټن نیسو او p ووهو موږ ته به یو مینو ښکاره شي چې د هغې په مرسته یې په لاندې ډول ورسره نښلوو.

۱: **Disconnect projector:** که په دې کلیک وکړو نو پروجکتور به بند وي کمپیوټر په مانیتور کې به کار کوو.

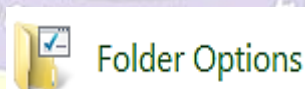
۲: **Duplicat:** کمپیوټر او سکرین دواړه به کار کوي (دواړه به فعال وي)

۳: **extend:** پروجکتور یا سکرین او د کمپیوټر مانیتور به فعال وي خو د کمپیوټر په مانیتور به ټوله عمليې اجرا کيږي او په سکرین یا پروجکتور به یوازې د disk tap چې کوم تصویر ثبت وي هغه به ښايي.

۳: **projector only:** د کمپیوټر مانیتور یا سکرین به بند وي ټوله عمليې به د سکرین پروجکتور په پرده ښکاري.

کې موږ ته هغه پیغامونه مخکې له مخکې راځي چې کمپیوټر ته زیان رسوونکي وي او دو مشکلاتو په اړه خبرداری راکوي او دا مشکلات بیا د Trouble shouting په مرسته حل کولای شو

Open each folder in the same window: که چیرې په دا افشن کې علامه ولگوو نو هر فولډر فایل به په یوه وینډو (کړکۍ) کې خلاصیږي.

Open each folder in the same window: که چیرې په دا افشن کې علامه ولگوو نو هر فولډر فایل به په ځانته ځانته ځانګړي وینډو (کړکۍ) کې خلاصیږي.

Single click to open on item: که پدې افشن کې چیک مارک ولگوو نو هر څه به په یوه کلیک سره خلاصیږي.

Double click to open item (single click to select): که پدې افشن کې چیک مارک ولگوو نو هر څه به په دوو کلیکونو سره خلاصیږي او په یوه کلیک سره به صرف انتخابیږي.

BitLocker Drive Encryption

موږ کلیک کوو نو نو هغه به راته په څنګ کې راته بڼایي.

د دې کمانډ په مرسته کولای شو چې د کمپیوټر ډراوونو ته پاسورډ یا کوډ ولگوو.

Recover key هغه کیلي ده چې که هغه پاسورډ درنه هېر شوی وي چې ډراوونو ته مو ورکړی وو نو دا کیلي به په یو ډراوو کې درسره وي او د دې په مرسته یې خلاصولی شی.

1 که وغواړو چې ټاسک بار خلاص کړو نو بڼی طرف (Right) کلیک کوو او وروسته personalize ته څو ټاسک بار به چې طرف لاندې خوا کونج کې موجود وي disk top لاندې ځواکي کې هم موجود وي.

Taskbar and Start Menu

د Task Bar په اړه لنډ معلومات .

Task Bar appearance

- Luck the task bar په واسطه ټاسک بار کولب کولای شو.
- Auto-hid- the task bar که په دې کې علامه وي نو ټاسک بار د ورک وي او که کرسر ورنیردې پخپله به راښکاره کيږي
- Use small icons په ټاسک بار کې دې ایکنز کوچني وي.

2 Task Bar location on screen : په دې سره د ټاسک بار موقعیت ټاکلی شو (لاندې پورته چې طرف بڼي طرف) بیولی شو.

3 Restor de fault icon behaviour : که په دې باندې کلیک وکړو ټول تاثیرات دې عادي خالت ته راشی.

Shut down ►

Power of actions

⇐ Switch user: په دې سره بل user ته انتقال کولای شو.

⇐ Log off: که دې سره کلیک وکړو نو معلومات هم ختمولای شي ورسره. او کمپیوټر به بند وي

⇐ Lock: په دې سره که په کمپیوټر کې پاسورډ لګیدلی وي نو کولب به شي.

⇐ Restart: په دې باندې خپل کمپیوټر یو ځل بند شي او بیرته به په خپله چلاند شي.

⇐ Sleep: په دې باندې ئې خپل کمپیوټر خوبیولی کولای شو.

⇐ Hibernate: که په دې باندې کلیک وکړو عمليي دې جریان ولري خو کمپیوټر به بند وي او کوم پروګرامونه چې خلاص وي هغه به په هماغه ځای باندې ولاړ وي .

Esc	~ `	! @	#	\$ %	^	&	*	()	- +	=	X
Q ض	W ص	E ث	R ق	T ف	Y ع	U ع	I ه	O خ	P ح	[ج	] چ
A ش پښ	S س ی	D ی ی	F ب پ	G ل ا	H ا ا	J ت ب	K ن ن	L م م	; ک :	، گ ؛	Enter
Shift	Z ز ظ	X ط ی	C ز ژ	V ر ع	B ذ	N د پ	M ر و	، و ،	، و ،	/ .	SHIFT
CTRI	FN	ST	ALT	نورولي قربان						ALT	CTRL

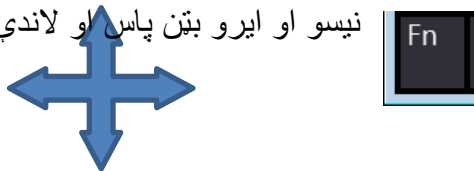
کله چې د کیبورډ په یوه بټنه کې دوه توري راغلي وي نو که غواړو چې دویم توری ولیکو نو شیفټ نیسو هماغه بټن وهو نو دویم بټن وهل کیږي.

او که په انګلیسي کې یو توری په غاټو لیکو نو Shift نیسو او کوم بټن چې ووهو نو هغه عدد په په غاټو لیکي.

کیبورډ ژبه انګلیسي څخه پښتو ته او یا بلې ژبې ته بدلوو نو Alt نیسو او Shift بټن وهو نو ژبه به په اتومات ډول بدله شي.

او که چیرته د انګلیسي توري له غاټو څخه ورو او له ورو څخه غاټو ته اړوو نو د کیبورډ څخه Caps lock بټن وهو.

او وغواړو چې د کمپیوټر رڼا تیزه یا کمه کړو نو د Fn بټن نیسو او اېرو بټن پاس او لاندې بټن وهو

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English